

23.1.2014

Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö

Nettiäänestystä valmistelevan työryhmän kokous

Aika: torstai 16.1.2014 klo 14.30 – 16.30

Paikka: Oikeusministeriö, Kasarmikatu 42, neuvotteluhuone Laguuni

Osallistujat: Kirsi Pimiä, puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, VM
Markku Mölläri, VM
Jussi Aaltonen, OM
Jukka Leino, ORK
Marianne Pekola-Sjöblom, Kuntaliitto
Kaisa Nyberg, Aalto-yliopisto
Valtteri Niemi, Turun yliopisto
Sami Borg, Tampereen yliopisto - skype-yhteydellä
Antti Vähä-Sipilä, Effi ry

Vierailevat asiantuntijat:

Mikko Levämäki, OM
Laura Nurminen, OM

Poissa: Timo Salovaara, VRK

Sihteerit: Heini Huotarinen, Marita Kolehmainen

1. Kokouksen avaus ja tilannekatsaus

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin. Uudet henkilöt esittäytyivät.

Puheenjohtaja kertoi, että teknisen vuoropuhelun konsulttihakuun on tullut tarjoukset kahdelta yritykseltä - Codento Oy:ltä ja Gofore Oy:ltä. Konsultin valintapäätös tehdään seuraavan viikon aikana.

Liitemateriaalissa ryhmälle oli jaettu tiedoksi parlamentaarisen seurantaryhmän laadintapäätös. Työryhmä tapaa seurantaryhmän kevään aikana kerran kokouksessa ja muutoin ryhmää vain informoidaan nettityöryhmälle annettujen tehtävien etenemisestä.

Lisäksi todettiin, että kokouskutsun liitteenä olleen Euroopan neuvoston sähköistä äänestystä koskevan nykysuosituksen uudistus käynnistyy mahdollisesti tämän vuoden aikana.

2. Tunnistamisratkaisut, alustus ja keskustelu

Olli-Pekka Rissanen esitteli nykyisiä tunnistautumisratkaisuja – HST-korttia, verkkopankkitunnuksia ja mobiilitunnistautumista

Vahvassa sähköisessä tunnistautumisessa HST-kortin ja mobiilin käyttö on hyvin vähäistä, eniten käytetään pankkien verkkotunnuksia. HST-kortin huonoja puolia ovat maksullisuus, rajallinen voimassaoloaika ja kortinlukijalaitteen vaatimus. Verkkopankkipankkitunnuksilla huonona puolena on se, että niillä ei voi tehdä sähköistä allekirjoitusta teknisesti, mikä taas on muille tunnistautumisvälineille mahdollista ja se, että mm. luottotietonsa menettänyt henkilö ei tänä päivänä saa verkkopankkitunnuksia.

Todettiin, että kaikki Suomessa käytettävät vahvan tunnistautumisen välineet ovat juridisesti samanarvoisia ja kaikkia kolmea valvoo viestintävirasto. Todettiin myös, että todellisuudessa verkkopankkitunnuksia luovutetaan kolmannelle osapuolelle mm. asioiden hoitamista varten, mutta periaatteessa sama väärinkäyttömahdollisuus koskee kahta muutaakin tunnistautumisvälinettä.

Jatkokeskustelua käytiin mm. siitä, olisiko HST-kortin käyttö laajempaa, jos se olisi käyttäjälle ilmaista, tai jos sirukortin tilalle kehitettäisiin esim. usb-ratkaisu. Lopuksi todettiin, että on tunnistautumisväline mikä tahansa, sen pitäisi olla helppokäyttöinen ja käyttäjälle mahdollisimman tuttu. Mitään nyt käytössä olevaa tunnistautumisvälinettä yksinään ei pidetty ihanneratkaisuna. Keskusteltiin myös muussa kuin äänestyksessä yhä yleistyvistä facebook-identiteettiin perustuvasta tunnistautumisesta, esim. Ota kantaa – palvelussa.

Tunnistautumisratkaisujen esityksen jälkeen nettiäänestyksestä esitettiin mm. seuraavia kommentteja:

- kehitystä on mietittävä minimissään neljä vuotta eteenpäin
- järjestelmä ei saa olla huonompi kuin nykyinen, mutta tarvitseeko sen olla ihan täydellinen, eihän nykyinenkään ole – mm. ehdokasnumeroiden tulkintaongelmat, yksittäisten äänten hukkuminen postissa ym. Toisaalta todettiin, että sähköisessä äänestysjärjestelmässä ongelmat olisivat todennäköisesti suurempia.
- missä määrin ollaan valmiita käyttämään yksityisiä toimittajia.
- tunnistautumisratkaisu ja itse järjestelmä ovat kaksi eri asiaa, joita pitää miettiä erikseen
- ennakkoäänestys on äänestäjän allekirjoitettava – vastaavasti tunnistus sähköisessä järjestelmässä olisi sama asia kuin allekirjoitus
- pitäisikö selvittää lisää esim. nettiäänestyksiä, joita mm. kauppojen keskusliikkeet tekevät. Näissä tunnistautuminen tapahtuu verkkopankkitunnuksilla.
- kaikkia kolmea käytettävissä olevan tunnistautumisjärjestelmää pidettiin mahdollisina.

3. Vaalitietojärjestelmä, alustus ja keskustelu

Jukka Leino kävi läpi kokouskutsun liitteenä olleet vaalitietojärjestelmää esittelevät diat.

Lisäksi hän otti esille nykyisestä vaalikäytännöstä niitä keskeisiä seikkoja, jotka vahvistavat kansalaisten luottamusta vaalien järjestämiseen Suomessa – mm.

- äänestysliput lasketaan vaalilautakunnissa – vaalitietojärjestelmä on tältä osin toissijainen

- tulokset ovat äänestysalueitasoisia, jokainen kansalainen voi itse tarkistaa laskennan oikeellisuuden.

Kommenttina edelliseen tuli mm., että itse äänten suhteellisuus lasketaan joka tapauksessa tietokoneen laskentajärjestelmällä, eikä kukaan ole tätä epäillyt tai kiinnittänyt tähän huomiota.

4. Osallistumisympäristöhankkeen palvelut - kansalaisaloite.fi, kuntalaisaloite.fi

Laura Nurminen esitteli kansalaisaloite.fi ja kuntalaisaloite.fi –sivustoja kokouskutsun liitteenä lähetetyn materiaalin pohjalta.

Keskeisiä asioita tässäkin esityksessä oli palveluun tunnistautuminen, itse palvelut, käytösteaste ja mahdollinen jatkokehitys.

Sivujen käyttötapa on vähän samankaltainen kuin nettiäänestyksessä – kansalaisaloitteiden vireillepanijat ja kannattajat tarvitsevat vahvan tunnistautumisen. Ulkosuomalaisille on luotu palveluun kannatusilmoituksen tulostusmahdollisuus, koska käytettävissä olevat tunnistautumismenetelmät eivät tällä hetkellä ole monenkaan ulkosuomalaisen käytössä.

Kansalaisaloite.fi:n käyttöaste on melko korkea – kannatusilmoituksia on annettu n. puoli miljoonaa. Kuntalaisaloite.fi –palvelun on ottanut käyttöön reilu puolet Suomen kunista.

Kummankaan palvelun käytöstä ei ole tullut palautetta, että ne olisivat hankalia käyttää.

Järjestelmän koodi avataan Github:iin piakkoin. Avoimen datan rajapinta löytyy osoitteesta <https://www.kansalaisaloite.fi/api>.

Loppukommenttina tähän osioon esitettiin, että myös nettiäänestyksessä pitäisi huomioida ulkosuomalaisten mahdollisuudet. Kynnys verkossa asiointiin ei myöskään saisi olla korkeampi – palvelun pitäisi olla mahdollisimman samankaltainen kuin vastaava paperilla tehty.

5. Nettiäänestystyöryhmän aikataulusta sopiminen

Sovittiin nettiäänestystyöryhmän kevään aikataulusta. Seuraava kokous on torstaina 20.2.2014.

6. Muut asiat

Teknisiin vuoropuheluihin 20.3. ja 21.3. osallistuisi alustavasti OM:stä yksi henkilö ja ORK:sta yksi tai tarvittaessa kaksi henkilöä (Jukka Leino, Tarja Koskela). Työryhmästä ainakin Antti Vähä-Sipilä, Kaisa Nyberg, Valtteri Niemi ja Olli-Pekka Rissanen ilmoittivat kiinnostuksensa osallistua tilaisuuksiin.

Kokouksen lopussa ehdotettiin, että keskustelun jäntevoittämiseksi jatkossa koottaisiin valmiiksi erilaisia skenaarioita ja lähettää asiantuntijoille kysymyksiä, joiden pohjalta voisi aina kunkin asian alustaa kokouksessa.

Lisäksi kokouksen päättyessä heitettiin ilmaan kysymys viestinnän merkityksestä ja erityoten muutosviestinnän – miten ymmärrystä uutta järjestelmää kohtaan saataisiin lisättyä.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.30.